

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

1. Prima Epistola Alectensis Episcopi ad Regem Christianissimum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

§ VIII.

DOCUMENTA
QUÆDAM
EX GALLICO IN IDIOMA
LATINUM TRANSLATA,
AD
ARGUMENTUM REGALIÆ SPECTANTIA.

Documentum I.

Epistola Illustrissimi & Reverendissimi Domini
Nicolai Pavillon Episcopi Alectensis ad Regem
Christianissimum.

Anno 1678. 28 Junij.

Ingens reverentia, quam Majestati Vestrae profiteor,
ac etiam metus Eam, quo tempore gravissimis Regni
curis distinetur, intempestivè adeundi, me in hanc diem
remorata est, ne, quod jam dudum animo destinaveram,
exequerer, Eamque in causa Regaliam spectante litteris
convenirem. Nunc verò posteaquam eò res devenit, ut
cogerer pro officij mei instituto super hoc ipso Regaliæ ne-
gotio decretum quoddam emittere, & illud vulgatum jam
fir,

fit, perveneritque ad aures Majestatis Vestrae; credidi non amplius calamum cohibendum esse; praesertim cum mihi sapientiam justitiam clementiamque Majestatis Vestrae accuratè aestimanti dubitare non liceat; benignè pronisque auribus auditum me iri, eamque aequi bonique consulturam, si quã par est libertate ea in medium protulero, quæ huic materiae elucidandæ servire possunt.

Enimverò in hac Regaliae causa Ecclesiae meae, totiusque Narbonensis Provinciae (quæ nunquam huic servituti subiecta fuit) præcipuum jus vertitur, idque non Regum privilegio concessum, sed naturali libertate, sacrisque Canonibus nixum, & ipsi Ecclesiarum foundationi congenitum, quòdque sub primo, secundoque Regum Francorum stemmate Ecclesijs adhæsit, & tunc etiam, cum ea Provincia suis, propriisque Principibus subderetur; eandemque libertatem retinuit Ludovico IX. rerum porito, confectoque celebri illo de investituris certamine, quod quinquaginta & amplius annos Ecclesiam juxta, Imperiumque collisit; & dum illud praesertim flagraret, insinuari paulatim Regalia coepit, vicinasque Parisijs Ecclesias corripere, eas præcipuè, in quibus non tam legibus, quàm consuetudine, usûque præscripto vivebatur; nec tamen Ludovicus Sanctus Ecclesiarum Septimaniae libertatem hac in remitti passus est, Rex videlicet, ut vitæ illius scriptores memorant, Ecclesiae immunitatum observantissimus. Eadem Philippo Audaci Ludovici filio cura & studium fuit, sub cujus imperio, ejusque legatis coram, in Lugdunensi Concilio, solemnî decreto sancitum, vetitumque est, ne quis Regaliam ijs Ecclesijs inferre auderet, quæ hactenus liberae, exemptæque fuissent; præceptumque Ecclesiarum Sacerdotibus, ut Regaliam proferre conantibus omni studio,

Gallia
indicata
G III
230

dio, viribusque obniterentur. Hoc Lugdunensis Concilij
 decretum receptum in hoc Regno esse, obseruatumque
 Majestas Vestra haud ignorat, illique regia auctoritate ful-
 ciendo Philippi Regis, aliorumque ejus successorum di-
 plomata, & edicta accessere; quippe Galliae Reges con-
 tenti tunc temporis erant ijs locis privilegio Regaliae frui,
 ubi haec usque recepta fuerat; alij vero abstinebant hu-
 jus seruitutis expertibus. Et ipse quoque Philippus Pul-
 cher quamvis acerrime obstinisset Bonifacio VIII. Rega-
 liam evertere festinanti, intra tamen terminos stetit à
 majoribus suis observatos. Imò libertatem hujus Ecclesiae
 Narbonensis ipse datis patentibus litteris, quarum auto-
 grapha in ejusdem Ecclesiae Archivis detinentur, agnovit,
 approbavitque. Ab eo vero tempore usque ad Majestatis
 Vestrae imperium id semper observatum est, videlicet ut
 cum dubitaretur, an aliquae Ecclesiae subjacerent Regaliae,
 an vero liberae essent, ad consuetudinem velut ad Lydium
 lapidem respiceretur. Et denique ut difficultatibus indies
 emergentibus occurri posset, designatio quaedam in mo-
 dum Edicti, aut Regiae constitutionis prodita est, quae
 omnes Ecclesias subjectas, liberatasque complectebatur; inter
 liberatas vero ultimo illius constitutionis articulo Septima-
 niae Ecclesias videre est. Eandem Regulam Carolus VI.
 Carolus VII. Ludovicus XI. & Ludovicus XII. Francorum
 Reges, & Majestatis Vestrae antecessores secuti sunt, qui
 omnes non ex alijs provincijs, aut Dioecibus Regaliae jus
 vendicare sibi audebant, quam ubi antiqua Consuetudine jus
 illud inoleverat. Imò Ludovicus XII. (cui ob insignem in
 suos clementiam, justitiamque Patris Patriae cognomen
 accessit) ministris suis sub poena sacrilegij prohibuit, ne
 fructus Archiepiscopatum, Episcopatum, aliarumque
 Eccle-

Ecclesiarum occuparent, in quibus Regalia locus non esset.

Parisiense quoque Parlamentum in suis Senatus-Consultis seu Arrestis jam supra trecentos annos hanc ipsam moderatione usum est, omnésque Auctores, quotquot de hac materia scripsere, quamvis Coronae ministri, ac praecipuis in Senatu officijs fungerentur, id semper pro Maxima, certoque axiomate tradidere, videlicet: Regaliam non esse jus aliquod universale, totoque Regno extensum, sed intra certos limites, numerumque Ecclesiarum coerceri, quarum aliqua exemptae sint, praesertim verò Provinciae Narbonensis, quae jam à Concilij Lugdunensis temporibus intactae perdurarunt, illibataeque, & antiquae libertati relictae.

Haec sunt strictim momenta rationesque, quibus Ecclesiae meae aliarumque istarum Provinciarum libertas innicitur, quaeque mihi animus fuit Majest. Vestrae suggerere; explicavitque jam dudum in celebri libro de Concordia Regni & Sacerdotij (ubi libertates & jura Gallicanae Ecclesiae eruditissime vindicantur) D. de Marca, cujus virtutem Majest. Vestra amavit unà suspexitque; & ausim Majest. Vestrae affirmare, quae ab hoc praestantissimo Antistite eo in libro de Regalia disputantur, talia esse, tamque compertae veritatis, ut cui vacaverit ea cum aliqua cura evolvere, de Ecclesiarum nostrarum libertate dubitare amplius non possit.

Haec cum mecum perpendo, cogor omnino credere, nunquam Majest. Vestrae explicatum, ostensumque fuisse, quibus momentis haec causa niteretur. Imò potius Majest. Vestrae, quod ex nupera ejus Declaratione apparuit, Regaliam jus esse Coronae innexum, atque coevum, ideoque naturam suam aequalis toto Regno similisque conditionis. Quae tamen aliena omnino sunt ab omni Historia, Concilijque Lugdunensis decretis:

Gallia
vindicata
Gall
230

decretis: ab antiquis, novisque Regum constitutionibus, & Parlamentorum Arrestis, omniumque Auctorum placitis, qui de hac materia scripsere; ut mirum omnino sit, Majestatis Vestrae ministros ex principiis adeo falsis Ecclesiarum nostrarum libertatem convellere aggressos esse.

Jisdem nec melioribus fundamentis permoti sunt, ut in ultima instantia, quæ in Regio Majestatis Vestrae Senatu agitata est, Episcopis, & capitulis hujus Provinciae necessitatem imponerent expromendi, proferendique titulos suæ à Regalia exemptionis, perinde ac si ista privilegijs, indulgentijs Principum, aut contractibus quaesita esset, & non potius naturali ac Canonicâ, & in hunc usque diem productâ libertate niteretur. Quo artificio palam est voluisse eos Ecclesias suâ naturâ liberas cum ijs confundere, quæ hanc libertatem titulo, & ratione aliquâ particulari adeptæ sunt, ut deinde inferrent, nullâ possessione, nullâque præscriptione, quantumvis longissimâ, & memoriam excedente excuti jugum Regaliæ potuisse, quippe juris nec alienabilis nec præscriptibilis; qua in re nemo non videt eos id supponere, quod maximè in quaestione versatur, probandumque non supponendum erat; prius enim ostendi oportuit substituisse, agnitumque Jus Regaliæ, quam nec alienari, nec præscribi posse. Imò ne quidem contra eas Ecclesias hæc ratio procedit, quæ à Regalia Principis privilegio liberatæ sunt, ut videlicet spoliari eâ libertate possint, quâ tot annorum decursu potiuntur; si enim nulla ratio, nulla æquitas permittit privilegia civitatibus, subditisque concessa, & pacto firmata infringi, quanto minùs infringi poterunt Ecclesijs concessa, præsertim cum ijs privilegijs id tantum agatur, ut antiquæ & naturali libertati

tati Ecclesiæ reddantur. Id planè Majestas Vestra agnovit, quando paucis retrò annis prohibuit, ne Ecclesiæ Atrebatensis exemptioni, quæ in his ipsis terminis versabatur, quidquam detraheretur; palàm ergo est, Majestatem Vestram si veritatem docta fuisset, multo minùs id circa Ecclesias permissuram, quæ totà retrò antiquitate, & tam multis Regum edictis ac diplomatibus libertate fruebantur. Jam verò Majest. Vestræ aures Ejúsque religionem planè decepterunt, idque non tantùm ea ex parte, quæ substantiam, sed etiam quæ modum spectat, hanc causam in judicio disceptandi; eam quippe Majestatis Vestræ Senatui obtulère, Sententiam illic, legésque accepturam, idque obtentu quarundam contentionum, quæ inter Regalistas vertebantur, legitimósque beneficiorum possessores. At verò non est hæc causa, quam ex communibus Regij Consilij regulis metiri oporteat; nec Clerus in eo Senatu aut Actoris, aut Rei partes, sed supplicantis tantùm induerat, ut videlicet placeret Majestati Vestræ, Suis ministris prohibere, ne porò Ecclesias divexarent Regaliæ immunes. Hanc quóque viam sub Henrico Magno item Clerus institerat, quando porrecto Principi libello, Parlamenti Parisiensis Arresto, quòd anno 1606. vulgatum fuit, adversati sunt: querebantur enim illo non libertatem tantùm Ecclesiarum, sed etiam Regium edictum duobus antè annis emissum, & cui subscribere Parlamentum recusaverat, oppugnari, perrexitque Clerus Patrem Majestatis Vestræ ijsdem querelis pulsare, à quo anno 1629. declaratio prodijt, quâ profitebatur, nolle se Regaliâ frui, nisi intra limites, usúmque clapsorum retrò annorum, hoc est juxta Henrici IV. edictum; nec illud jus ad loca proferre hujus servitutis hæctenus expertia; id quod Principis jussu Cleri deputatis à Gallia

A a

Can-

Gallia
indicata
C III
230

Cancellario D. de Marillac expositum est. Sperabátque jam Clerus à tam pio, justóque Principe decretoriam tandem, ultimámque sententiam, quæque pacem juxtà & libertatem Ecclesijs sanciret Regaliæ immunibus; sed que tam gloriósè Rex Christianissimus animo conceperat, mors intercepit.

Hæc & alia plura si Majestati Vestræ quâ oportuit integritate exposita essent, quid aliud ab Ejus æquitate & clementia exspectari potuit, quàm ut tam antiquam & Ecclesijs coævam libertatem, atque à Regibus prædecessoribus toties defensam, Ipsa quóque conservatam vellet, illibatámque? & quis dubitet non Eam id acturam, ut quod jam fecerat Ludovicus Justus, edicto Magni Henrici inhereret potius, quàm Parlamenti Parisiensis Arresto, omnibus retrò Principum edictis, quadrigentorúmque annorum Jurisprudentiæ planè adversanti.

Enimverò omnibus hisce rationibus adductus sum, ut crederem nihil contra Ejus voluntatem, rectásque intentiones facturum me esse, si eà solemnitate abstinerem, quæ Juramentum fidelitatis in Acta publica referre jubemur; & cum postea hanc ipsam omissionem causarentur ministri Regij, juberéntque in Ecclesia mea velut vacante (cum tamen 40. ferè annis illi præsedissem) Regaliæ aperiari; fateor Majest. Vestræ, in eam me conjectum esse necessitatem, ut cogerer, quantum vires meæ ferrent, Ecclesiam tueri, ejúsque juribus propugnandis ijs medijs experiri, quæ sacri Canones suppeditabant; quid enim aliud poteram, nisi partibus meis deesse vellem? præsertim cum averti aliàs non possent ingentes illæ turbæ, rerumque confusio, quam beneficiorum provisiones obtentu Regaliæ, dolis que expressæ Ecclesiæ meæ inferebant, legitimis que-

quietisque, & tot annorum possessoribus expulsis. Id verò cum egi, palàm profiteor nihil aliud à me factum spectatumque esse, quàm ut Ecclesiæ legibus, decretisque Oecumenici Concilij totâ Galliâ recepti cultique, & quatuor sæculorum observantiæ parerem. Quod si alij Episcopi nihil simile moliti sunt, non id fuit, quòd in hac causâ Regaliæ aliter, quàm ego sentirent; imò ubi se occasio obtulit, satis suam mentem prodidère, ac etiam scriptis libellis contra Regaliæ extensionem protestati sunt, eosque inter Ecclesiarum suarum documenta recondi voluerunt, testes aliquando futuros impugnata ac frustra defensæ libertatis. Mihi equidem conscientia meæ stimulos sentienti parùm id esse videbatur, nec aliud superesse medium credebam, quo Canonica cadentique Ecclesiæ meæ libertati subvenirem, quàm ut nuperum decretum conciperem, vulgarè que, sicque Jura, proventusque temporales Ecclesiæ meæ, quâ licuit ratione tuerer, multò que magis ut collationibus beneficiorum onsularem, quæ planè effectus sunt spiritualis & Hierarchicæ potestatis.

Cùm Apostolus Paulus Judæorum Regi assisteret, & pro fidei ac Evangelij veritate inter catenas causam suam peroraret, non potuit imperare sibi, quin in illas voces prorumperet Apostolici spiritus, sanctæque libertatis plenas: *O Rex non credis Prophetis? scio quia credis.* Placeat Majest. Vestræ mihi quòque Episcoporum hujus Gallici Regni minimo, sed Christianissimum Regem alloquenti, easdem voces permittere, clementique animo ferre, si dicam: Non ergo credit Majest. Vestra auctoritati Ecclesiæ in Oecumenico Concilio collectæ? scio, quia credit; quippe inter tot alia insignia, titulósque Gallicæ Majestatis eum inter primos ac pretiosissimos ponit, quo primogenitum

A a 2 Eccle-

Gallia
indicata
G III
230

Ecclesiæ, sacrorumque Canonum protectorem compellari se audit. Scio quàm altè Regio illius animo memoria se deat solemnis ejus Sacramenti, quo cum Regio diademate cingeretur, ad aram se devinxit, promisitque Ecclesiam, ejusque ministros, ac Episcopos, privilegia, immunitatesque omnes, eorum sacræ dignitati annexas, & vel sacrorum Canonum, vel Regum auctoritate attributas, conservaturam. Scio etiam quantum amor, studiumque justitiæ Majest. Vestræ cordi sit, quam sine uni quidem ex minimis subditorum unquam negavit, egone credam negaturam esse Ecclesijs? idque in re tanti momenti, eorumque libertatem adeò vulnerante? Scio denique Majest. Vestram exemplo D. Ludovici, ex cujus Regio sanguine progata est, animo Secum æstimare, nihil æquè necessarium esse, sed nec magis arduum, quàm idoneos Ecclesiæ ministros deligere, sicque tantum abesse augendi, proferendique ultra limites concessos hoc munus, curamque periculi adeò plenam contendat, quin potius pavidè anxieque cogitatura sit, quomodo de illis beneficijs DEO sit responsura, quorum nominationibus jam dudum onerata est.

Ignoscat Majest. Vestra hanc libertatem Episcopo animis gravi, & tanto jam tempore Pastorales curas sustinenti, qui que religioni sibi & conscientiæ omnino duceret, silentium tenere in tanti momenti negotio.

Equidem nihil adeò in votis mihi est, quàm ut Majest. Vestra intelligat, me omnem Ei reverentiam, obsequiumque ex animo profiteri, & si dignata fuerit ad ea animo advertere, quæ hucusque in Ejus sinum effudi, fatebitur Ipsa nihil à me dictum, scriptumque esse, quod venerationem minuere possit Ejus Majestati debitam, sed tantum Ecclesiæ meæ libertati providisse: hanc in manus meas Christus deposuit,

suit, hanc à me reposcet; & cum tempus accedet reddendarum rationum, meaque villicationis finiendae; inter tam multa alia, quae animum meum angunt, illudque tribunal formidandum reddunt, praecipuum planè id est, quodque nullà excusatione purgari possit, si contra conscientiae meae voces, apertamque veritatem, causam Ecclesiae Christi Sponsae hoc temporis desererem. Recordor à sapiente dictum esse, corda Regum in manibus DEI versari, & ab hoc quocumque voluerit, inflecti. Hunc igitur enixissimis precibus imploro, precorque, ut Spiritum sapientiae, pietatis, iustitiaeque in animum Majest. Vestrae effundat, eamque suis benedictionibus, ac gratiâ illustret. doceatque quid in praesenti causa fieri oporteat, ac etiam in alijs omnibus juxta divini sui cordis voluntatem Regem efficiat. Haec sunt animi mei sensa, haec vota, quibus in meis ad aram sacrificijs, precibusque pro Majest. Vestra incessanter defungor, nec enim majus aliud pignus invenio, quo meam erga Majest. Vestram fidelitatem, obsequium, verumque Ejus gloriae promovendae desiderium, ac profundam venerationem contester, cum qua vivo, perennoque. Alecxi 28. Junij 1678.

Majestatis Vestrae

*Humillimus, Obsequentiissimus & fidelissimus
Servus & Subditus*

Nicolaus Episcopus Alecxiensis.

A a 3

II. Man-

Gallia
Indicata
G II
230